

General Fredrik Stenholm

J. L. von GREIFF.

»Äh, det kan vara det samma med *kroppen*, inföll jag.
»Du kan få begge delarne af mig för ingenting.»

»Nej, har du skjutit den! Gratulerar, gratulerar!» utbrast Halvor och räckte mig sina krokiga fingrar.

I god tid morgonen derpå skickades till Elstad en hel klöf, bestående af fjellripor, dalripor, beckasiner, brockfoglar och renstek, med anledning hvaraf Hans blef poetiskt stämd och försökte göra en visa, men han kunde ej få i hop mer än följande två rader:

»Den bedste, som fanst uti Fjell aa, i Li,

Te Kongen og Dronninga sende vil!»

Detta rim var han dock så stolt öfver, att han hela dagen gick och gnolade derpå till en sjelfjord melodi, så att vi till sluts måste befalla honom att hålla sig tyst. Då han ej längre fick sjunga sin vers, gick han omkring och skref den med krita på säkerväggarna.

J. L. B. von Greiff.

Det finnes några gamle, som vi ville kalla den *svenska jagtens fäder*, män som representera vår jagt i hennes många egendomligheter och i ett eller annat fall fort henne framåt. En af desse var Johan Ludvig Bogislaus von Greiff, och därför eignas här några ord åt hans minne, som ännu, närmare sexti år efter hans död, hålles uppe af sägnen.

Liksom åtskilliga andra af Sveriges adliga ätter leder äkven den Greiffska sitt ursprung från Tyskland*). En medlem af denna på krigiska anor rika släkt hade följt Karl 12:s fana och till sist bosatt sig i Sverige. Hans ättling i andra led var kaptenen G. J. von Greiff, och till denne, som bodde på Gillberga gård i Vestmanland, var den ifrågakvarande Johan Ludvig en son, som föddes 1757. I likhet med snart sagt alle som burro detta namn valde vår Greiff att med svärdet fjena sitt land. Efter tidens sed inskrefs han helt ung (1770) vid ett kavalleriregemente, och året förut hade han vid Upsala universitet blifvit intagen i den »adliga nationen». I fem år stod han kvar såsom välbestäld studentsus, men »stog i synnerhet undervisning i de läroämnena som hörde till krigsståndet och förvärfvade sig en särdeles skicklighet i fäkt- och ridskonsten». Huru han sedan såsom militär steg för steg befordrades, kan för oss vara likgiltigt; vi anteckna blott att han var med i 1788 års krig och derunder, när Anjalaförbundet reste sitt huvud, af Gustaf 3:je fick

*) Här anförda genealogiska och kronologiska, med flere, uppgifter äro hemtade ur »Biographiskt lexicon öfver namnkunniga svenska män», där Greiff fått en utförligare ledningsräkning.

förtroendet att till Stockholm framföra ett hemligt butskapsför öfrigt vardt han 1792 utnämnd till ryttmästare vid lifregementets dragoner, från hvilken tjänst han 1801 tog afsked.

Vi ha följt Greiff's barasåsom militär och öfvergå till jägarens. Hans kallelse åt sistnämnda håll var lika tidigt som beständ; han led aldrig större smärta, skrifver han sjelf, än då han i pojåkaren måste sitta och hålla Cornelius Nepos salskap, när hans far och bröder gingo till skogs. Vorden sin egen herre tog han så mycket mer skadan igen. Äfven under fälttågen hade han sin raphönhynnda, Caresse, med; det hör ej mindre till tidernas än till Greiff's karaktéristik att han flitigt sköt fogel medan han krigade mot ryssen. Hans »Caresse» var ock ett ovanligt djur: »hon stodo», såsom han sjelf säger, »för fogel, som tryckte, och skälde då den satt sig i träd, dref hare, råf, elg, det sista så makalöst och förståndigt att jag på ett år, i Vestmanland, sköt elfva elgar för henne, hvaraf tre på en dag». Det ena med det andra: ryttmästaren Greiff vardt sin tids ryktbaraste jägare och fick år 1803 hofjägmästares fullmakt, utan att vara anställd i jägers-taten.

Redan under sin fjenstetid hade Greiff varit jordbrukare och fortfor dermed sedan han tagit afsked, men, såsom hans biograf förmäler, med större djerfhet än framgång: hans många försök åtföljdes nästan alltid af dåliga skördar. Så gingo några år till 1809, då Greiff för ett ögonblick och man kan säga oförtänt kom att spela en helt märklig roll på den politiska skådebanan. Vi behöfva ej utförligare redogöra för den tilldrageelse som en hvar känner ur Sveriges historia. Vardet nog sagt — vi använda för en gång här brukade ord — »att Greiff räddade vårt land, då dess öde säkert åtminstone från måhända en oberäknelig fara, men helt säkert åtminstone från en blodig episod. När »f. d. konungens» den 13 mars 1809 plötsligt slet sig från de sammansvurna, var *Johan Ludvig Hogstadius von Greiff*, en gammal erfaren jägare och van att »springa på håll», den som hindrade honom att söka hjälp hos sina tyska soldater och kanske qväfva revolutionen. Samolikt låg en reminiscens ur jactifvet till grund för hans snabbt fattade och snabbt utförda beslut att genskjuta den flyende*); Det må tilläggas att intet slags skugga vidlåder Greiff's hållning i det ödesdigra drama der han snart sagt mot sin vilja kom att utföra en hufvudroll. Härrom vihar bäst det erkännande som från alla håll kom honom till del.

Bland de förtroenden som efter 1809 föllo på Greiff's lott anteckna vi det, att han kallades till öfveradvokat i norska fälttåget 1814; samma år nämndes han till öfverste. Derförinnan, 1813, hade han ock blifvit utnämnd till öfvejägmästare i Upsala län, en befattning som han ej innehade länge än

till 1816, men dock tillräckligt länge för att utmärka sig såsom en drivande och duglig chef, som ryckte upp både skogs-vård och jagtvård. Derefter återgick han till privatlivet, och det var under nu följande tidskrifte som han inlade sina mest framstående förtjenster om den svenska jagten. Främst bland dessa ställa vi hans förtjänstskap. Greiff's år 1821 första gången utgifna »Anteckningar om jagt och Djurfångst i Sverige», hvilka 1828 utkommo i en andra upplaga, tilläkt med ett utförligt »Bihang», utgöra den *första egentliga svenska jagdboken*. För sin tid var det ett klassiskt arbete, så mycken ertarighet, nitätskan och sundt förstånd tala der. Äfven sjelfva stilen är, såsom af en senare författare träffande blifvit anmärkt, i all sin övrighet kraftfull och originell samt gör ett behagligt intryck. Med ett ord: Greiff's »Anteckningar» fylde *sin tids* kraf och mer får ingen vänta eller fortra. Mesta uppmärksamheten egnar Greiff der åt roffjursjagten, en angelägenhet som var af vigt i de tider då bonden ofta åt skadedjuret fick skatta mer än åt kronan. På detta område var Greiff icke blott skriftställare. Liksom andre den svenska jagtens stormän, en Andreas von Schönberg och Herman Falk, var Greiff roffjursjägare ex professo, och liksom dessa var han en mästare i anordningar för skadedjurens förföljande. I synnerhet lade han sig vinn om varjaget och vargjängst. Den vargjagd som bar hans namn — en anstalt som varit i bruk så länge vargarne allmännare förekommo — var en den sinnrikaste inrättning och har gjort sitt till att nämnda skadedjur fått stryka på foten. Och då vi tala om Greiff's förtjenster om den svenska jagten, må ej heller förbigås att han under tider, då jagtväsendet i allmänhet låg nere, var dess förmänste om ej ende mänsman vid riksdagarne. Hans sunna omdöme och praktiska blick förneka sig ej i hans anföranden. Mer än en på detta område nu realiserad idé kan spåras till baka till Greiff, som här var före sin tid. Om vår rikshushållning hade Greiff en förtjenst som ej må glömmas, då han förekom antagandet af ett på 1809 års riksdag väckt förslag om allmänningars och kronoskogars öfverlåtande till enskildes disposition samt jägerhjäfningsens afskedande. »Lassus-aller»-principen i skogs- och jagtfrågor hade i Greiff ej någon anhängare; i senare fallet predikade han oflast för döfva öron, men i det förra, riksvärdiga, fallet hade han vid nämnda tillfälle, 1809, tillfredsställelsen att uttala ett ord hvartill man lyssnade.

Det nu sagda må vara nog för att karakterisera Greiff's ställning till svenska jagten. För öfrigt fortfor han till sin senare ålderdom att flitigt jaga än på de egendomar han innehade, än såsom gerna sedt hos sina vännar. Vid jagterna på Vik i Upland hos fältnärskalken, greve von Essen var Greiff alltid sjelfskrifven deltagare; med ett visst välbehag omnämner han i sina »Anteckningar» ett och annat minne

* Se uppsatzen »En gammaldags jägare», Tidskriftens 5-te årg. sid. 217.

från Excellensens jagter. I Stockholm uppehöll han sig vanligen under riksdagarna, men bodde annars på landet, först vid Gillberga och sedan vid Åbylund, båda i Vestmanland, vidare vid Finsta i Roslagen, vid Svartsjö, och senast på Fredrikslund i Upsalatrakten. Af Åbylund hade han blifvit egare genom sin maka Maria Margareta Pomp, med hvilken han 1787 ingick äktenskap. En son och en dotter, båda under faderns lifstid bosatta i Columbia i södra Amerika, öfverlefde honom.

Såsom vanligt är med jägare af framstående ordning hade Greiff en stark kroppsbyggnad och var dertill utrustad med ovanliga kroppskrafter. Hans utseende var, säger hans biograf, »manligt med starka ansigtsdrag, allvarsamt och värdigt, som dock snart under samtal antog det muntra lynnets vänliga uttryck». Fin och förbindlig i sitt väsen, som en äkta gustavian, var han tillika »full af infall, skämt och roliga historier och hans munterhet outtömlig». När han bodde vid Fredrikslund, biträdde han alltid landshöfding Fock i Upsala »vid kungliga och andra större fester i att rita desseiner till äreportar, ornera, decorera, o. s. v.», Parken vid Fredrikslund utstyrde han på ett eget sätt, nämligen med hvarjehanda målade trädfigurer af björn, varg, lo, räf, hare, foglar, en boaoorm, m. m., allt samman synligt från landsvägen: Annu finnas åtskilliga sägner om det glada lifvet vid Fredrikslund, der han äfven under de sista lefnadsåren gerna såg vänner från Upsala och gjorde sig en ära af att kunna bjuda dem på goda harjagter. Särdeles road var han af sällskapslifvet, men blott för att se glada ansigten och för samtalets skull. Af glaset var han ingalunda någon vän: »vin och punsch smakade han, heter det i Biographiskt Lexicon, »högst ett par gånger om året». På sin ålderdom lefde han mest af pankaka och mjölk.

I november 1828 hade Greiff infunnit sig vid riksdagen i Stockholm, men insjuknade snart och afled julaftonen samma år.

Den bild af den gamle hedervärde och om svenska jagten högt förtjente riddersmannens anletsdrag, hvilken här erbjödes våra läsare, är tagen efter det enda porträtt som oss veterligt finnes. Vi stå därför i förbindelse hos en af dem som nu i andra slägtledet bära von Greiffska namnet.

Under öfverskriften »Africa» har en engelsk The Field lemnat ett inre af Afrika, som förenar den afrikanska floden. Utan tvifvel när man läser om hvar en af de äro, att det ej måtte finnas anten i Afrika icke, som mans skildringar af de ha en prägel af städes återfinnes. I mycket lyckliga, men det är skildringen som ningsvis tillåta vi oss så att säga.

Såsom bekant är på anledning af deras (Elephas indicus) och ligast till finnandes förekommer i större i synnerhet under trängda från en del åldrar sedan fans de kolonien, men reda sökte man elefante ännu talrikt både i Afven derifrån är längre norrut, i Zaire af Afrika. Vål är innehar en ofantlig nordlig till 23:dje sträckning i öster (öknarna intager k hvarmed han i de för hans framtid. af detta förstöring det största och stahet ej har sin like ha föga båt, lika hettade och feber Hans bästa skydd Tsetse-flugan, såsom vi här nedan åter